

Z historie českého horolezectví

Níže uvedený článek připravil pro webové stránky ČHS v roce 2007, ke 111. výročí českého horolezectví, Vladimír „Chroust“ Procházka ml. ze zápisků svého otce, poprvé částečně publikovaných roku 1997 ve sborníku výstavy „100 let českého horolezectví“ v redakční úpravě Dr. Jitky Beranové.

ČESKÉMU HOROLEZECTVÍ JE 111 LET

Úvodem

Za počátek českého horolezectví považujeme založení prvního českého horolezeckého spolku v roce 1897. Vypátrat počátky individuálního českého horolezectví, které vzniku spolku předcházelo, je prakticky nemožné. Vzpomeňme tedy i všech „anonymních“ průkopníků, kteří vzniku našeho prvního horolezeckého spolku nepřímo či přímo napomohli!

Vývoj českého horolezectví musíme vnímat a posuzovat na pozadí politicko-společenských událostí. Procházelo etapami, diktovanými dějinnými událostmi, kritickými okamžiky našeho národa, příznivou či častěji nepříznivou „dobou“.....

Náš první horolezecký spolek začínal za Rakouska-Uherska v době, kdy vrcholilo národně-obrozenecké uvědomění a snahy o svébytnost u všech slovanských národností na území habsburské monarchie. Češi, Slováci a Zakarpatští Ukrajinci na severu, Slovinci, Chorvaté a další Jihoslované na jihu, ač navzájem odděleni pásem Rakušáků a Maďarů, cítili slovanskou vzájemnost a vědomě ji svými skutky posilovali.

První etapa činnosti našeho spolku netrvala ani dvacet let a přišla První světová válka, která vše zmrazila. Po válce bylo vše jinak, následovala dvě svobodná desetiletí samostatné Československé republiky.

Pak odtržení Slovenska, nacistická okupace Čech, Druhá světová válka a opět zavřené hranice.

Po skončení války a obnovení Československa přišel krátký záblesk svobody, záhy ukončený totalitním režimem a studenou válkou. A zase zavřené hranice, které Železná opona až na nemnohé výjimky nadlouho téměř neprodyšně utěsnila.

České horolezectví se dlouhodobě vyvíjelo souběžně se slovenským. Nemůžeme ani je nechceme oddělovat. Ačkoli řada výprav byla národních, úspěchy z dob společného státu pochopitelně byly a jsou považovány za společné. Když v roce 1969 dosáhla vrcholu Annapúrny IV První česká himálajská expedice, byl to zároveň první československý úspěch v nejvyšších horách Země.

Když Železná opona konečně padla na přelomu osmdesátých a devadesátých let minulého století, uvolnilo se cestování a vývoj našeho horolezectví po dlouhém totalitním sešněrování mohl opět svobodně pokračovat. Krátce nato se Československo rozpadlo na dva samostatné státy, ale s našimi horolezeckými bratry Slováky a Jihoslovany nás stále spojuje společné přátelství i pohnutá historie.

V tomto krátkém ohlédnutí ani zdaleka není možné zachytit vše. Pozornost jsme proto zaměřili na nejstarší období a zvláště mladé generaci méně známé okamžiky z naší horolezecké historie. Omlouváme se všem, kteří nejsou jmenováni, ač by si to zasloužili. Zapomenuti nejsou, nebudou opomenuti v souborné publikaci. Rádi přinášíme ukázky ze starých tisků, jejichž autentická svědectví jsou výmluvná, leckdy smutná i úsměvná.

Slavná éra „zlatého věku“ pískovcového lezení je častým námětem úvodních kapitol snad všech novějších lokálních průvodců, řada článků vyšla v časopisech. Jičíňáci vydali vzpomínkovou publikaci ke slavnému výročí jejich LKP. Historii lezení na adršpašsku přibližuje skvělá kniha Bohouše Sýkory „Pískaři“. Turnováci zase mají velmi pěkné historické vzpomínky na webových stránkách TJ Český ráj www.hruboskalsko.cz. Historie našeho expedičního horolezectví je zachycena v četných knihách z „předsametové“ i nové éry, jakož i v bezpočtu článků v časopisech, ve filmech v TV i na četných festivalech a jiných prezentacích. Stejnou, ne-li větší publicitu, mají četné výpady do skal a skalek celého světa, jichž jsme svědky v posledních svobodných desetiletích.

Vraťme se ale na začátek, vezměme to popořádku.....

Počátky českého horolezectví

Kolébku světového horolezectví jsou Alpy, proto je nazýváno alpinismem. První polovina devatenáctého století byla obdobím horolezecké objevitelské činnosti v Alpách, kde byly zdolány všechny významnější vrcholy a

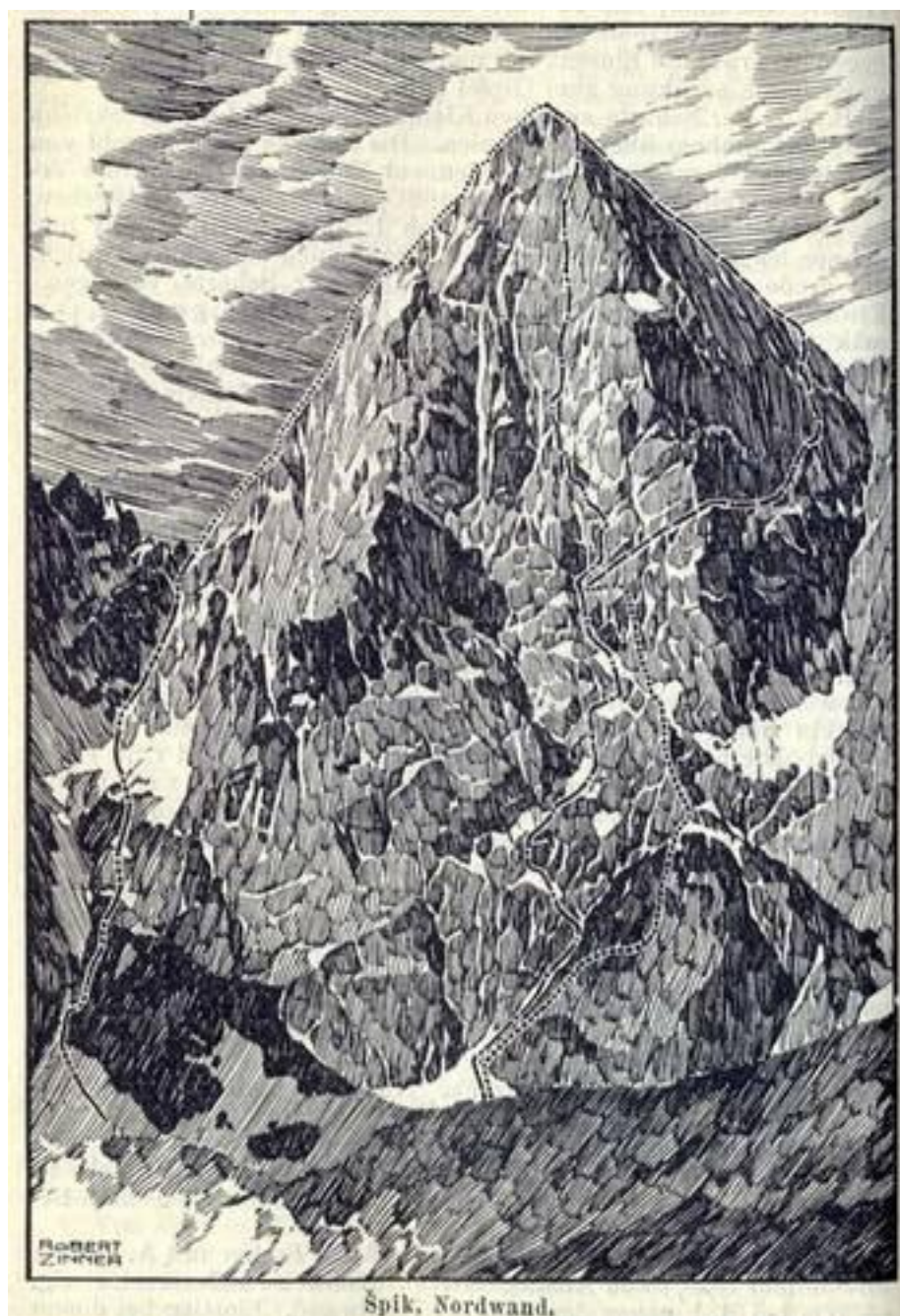
přechody. Ale teprve od druhé poloviny devatenáctého století můžeme mluvit o vlastním alpinismu, horolezeckém sportu – to když lidé začali jezdit do hor za sportovními výkony a aktivním odpočinkem.

Alpy navštěvovala také řada milovníků horské přírody z Čech. Jejich příliv zesílil po vybudování železnice, od sedmdesátých let devatenáctého století spojující Prahu s Lincem a Terstem. Ne vše za Rakouska-Uherska bylo špatné, cestování do jiných zemí monarchie nebyl pro Čechy žádný problém, ovšem pomineme-li nepominutelnou chudobu mnohých. Proto tehdejší horolezectví bylo výsadou středních a bohatších vrstev společnosti. Žádné formality, hranice uvnitř říše byly volné. Mnozí z našich se stali skutečnými milovníky hor a velehor, řada z nich pak stála u zrodu prvního českého horolezeckého spolku.

V době uvolnění politického a veřejného života v Rakousku-Uhersku ve druhé polovině devatenáctého století vznikala v zemích koruny České řada spolků různého charakteru a zaměření, které se těšily sympatiím široké české veřejnosti, především pro svoji podporu národního vlasteneckého cítění a idejí slovanské vzájemnosti.

Kroky českých milovníků hor směřovaly nejčastěji do slovinské části jižních vápencových Alp - do Alp Julských, Savinjských (Kamnických) a Karavanek. I když se tam mluvilo slovanskými jazyky, převahu měly turistické a horolezecké spolky rakouské a německé.

Až koncem devatenáctého století se ve svých domovských horách začali prosazovat i Slovinci. V roce 1893 v Lublani založili Slovinsko planinsko društvo - česky Slovinské planinské (alpské) družstvo. Členové tohoto spolku začali čelit pronikání německo-rakouského vlivu do slovinských hor. V tisku propagovali turistiku a horolezectví ve své domovině, budovali horské stezky, stavěli chaty.

Špik

Činnost Slovinského planinského družstva od samého počátku pozorně sledovala skupina pražských horolezců, navštěvující zejména oblast Jezerska v Savinjských Alpách. Práce mladého slovanského spolku na jihu rakousko-uherské monarchie je naplňovala sympatiemi a obdivem. Proto přišli s myšlenkou založit Český odbor Slovinského planinského družstva - a ústředí spolku v Lublani je přivítalo s nadšením.

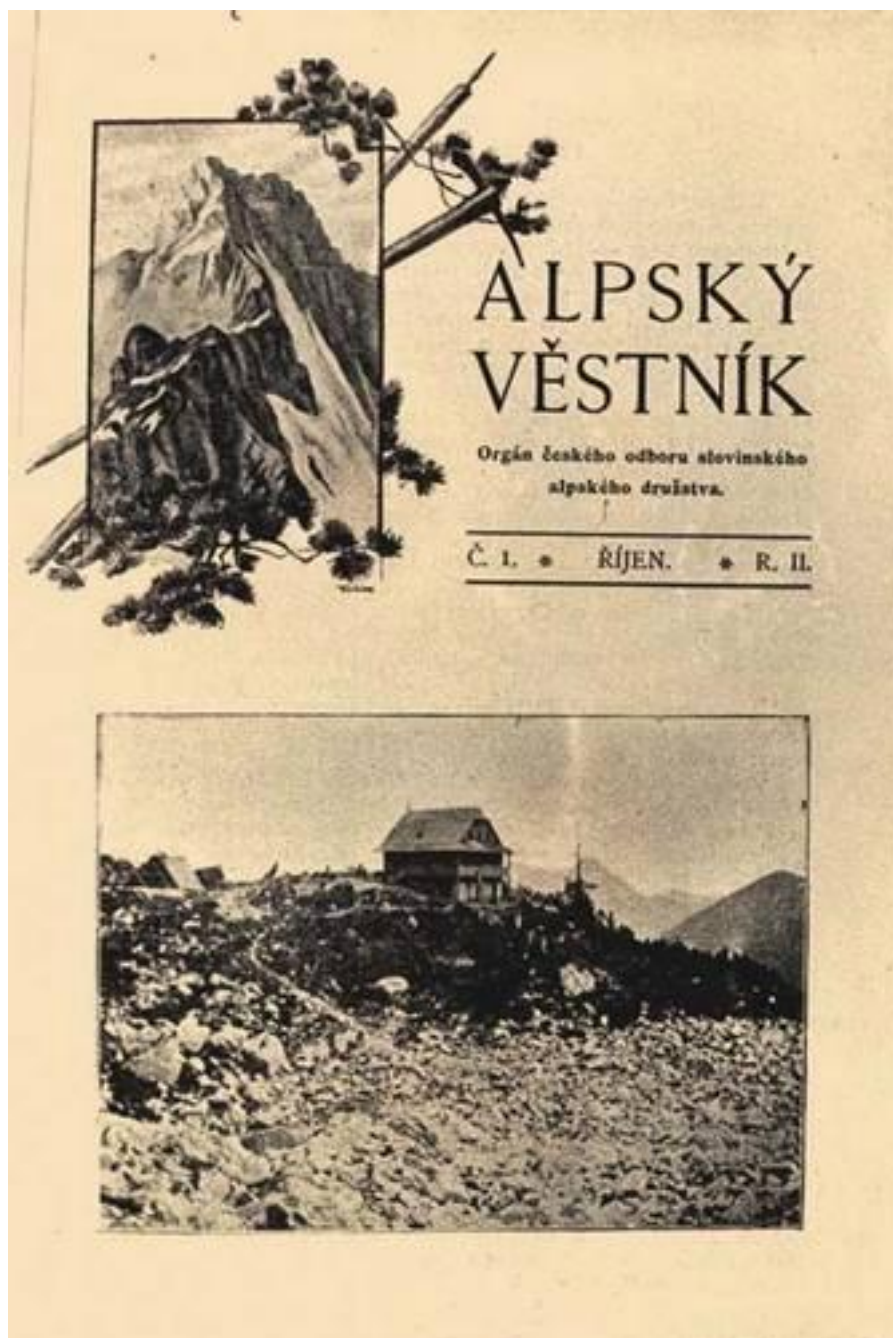
Český odbor Slovinského planinského družstva, první český horolezecký spolek, byl založen roku 1897 a měl 100 členů. Již v samém počátku mu lublaňské ústředí přiznalo právo samostatného finančního hospodaření i vydávání vlastního českého časopisu Alpský věstník. Za patnáct let se počet členů Českého odboru více než zpětinasobil.

U zrodu Českého odboru Slovinského planinského družstva stál a po celou dobu jeho existence jeho činnost ovlivňoval významný český lékař, profesor Univerzity Karlovy v Praze, MUDr. Karel Chodounský. Odborná práce dovedla Chodounského k přesvědčení, že nejblihodárnější vliv na organismus člověka mají přírodní činitelé - vzduch, slunce, voda a především pohyb. Zajímal se o všechny tehdy známé druhy sportu a při svém výzkumu sledoval jejich zdravotní účinky i společenský a psychologický význam. V tomto hodnocení sportovních odvětví stavěl nejvýše horolezectví.

Prof. Karel Chodounský nebyl pouze tělovýchovným teoretikem. Sám se stal nadšeným sportovcem - alpinistou a podílel se na veškeré činnosti českého horolezeckého spolku. Za své zásluhy byl jmenován čestným občanem obce Jezerska v Savinjských Alpách.

Český odbor Slovinského planinského družstva organizoval kromě horolezeckých výstupů a průzkumů horských skupin hromadné výlety členstva do slovinských Alp, budoval a označoval nové horské stezky a vydával průvodce. V zimním období pořádal v Praze společenské večery a přednášky, večery písní a poezie, kde účinkovali i Slovinci studující v Praze.

Jedním z hlavních cílů Českého odboru bylo postavení vlastní chaty v Savinjských Alpách. Vybráno bylo území obce Jezersko, krásné místo pod horou Grintovec (2.558 m), s oblibou navštěvované českými milovníky hor. Stavba byla zahájena na jaře 1899 a v září téhož roku chatu ve výšce 1 580 m n.m. místní dělníci dokončili. Byla slavnostně otevřena 26. července 1900 a nazvána Češka koča (Česká chata).

Právě otevřená Češka koča na titulní straně Alpského věstníku z roku 1900

I když čeští horolezci soustředili alpinistickou činnost především do okolí své chaty, někteří z mladých členů tohoto spolku vytvořili v roce 1902 Akademický kroužek Českého odboru a svůj zájem přenesli i do jiných skupin slovinských Alp.

Češka koča aneb Česká chata pod Grintavcem

Významnou osobností mezi mládeží tehdy byl zeměpisec Jiří Čermák, který jako student a asistent Geografického ústavu Univerzity Karlovy, věnoval všechn svůj volný čas průzkumu Julských Alp. Na úbočí Mangartu, uprostřed výborných lezeckých terénů, byla zásluhou Akademického kroužku postavena a v roce 1909 otevřena druhá česká chata, Korytnická koča (Korytnická chata). Stála ve výši 1 350 m n.m. a byla jedinou slovanskou chatou v západní části Julských Alp! Po první světové válce připadla Itálii.

Korytnická koča aneb Korytnická chata pod Mangartem

Budování chat a přístupových cest přinášelo práci pro slovinské dělníky a už to samo pomáhalo stavět hráz německému pronikání. Český odbor zaměstnával i slovinské horské vůdce a v širším smyslu přispěl k tomu, že z řady míst se stalo nikoli německé, ale slovanské turistické středisko – např. Log v Julkách či Jezersko v Savinjských Alpách.

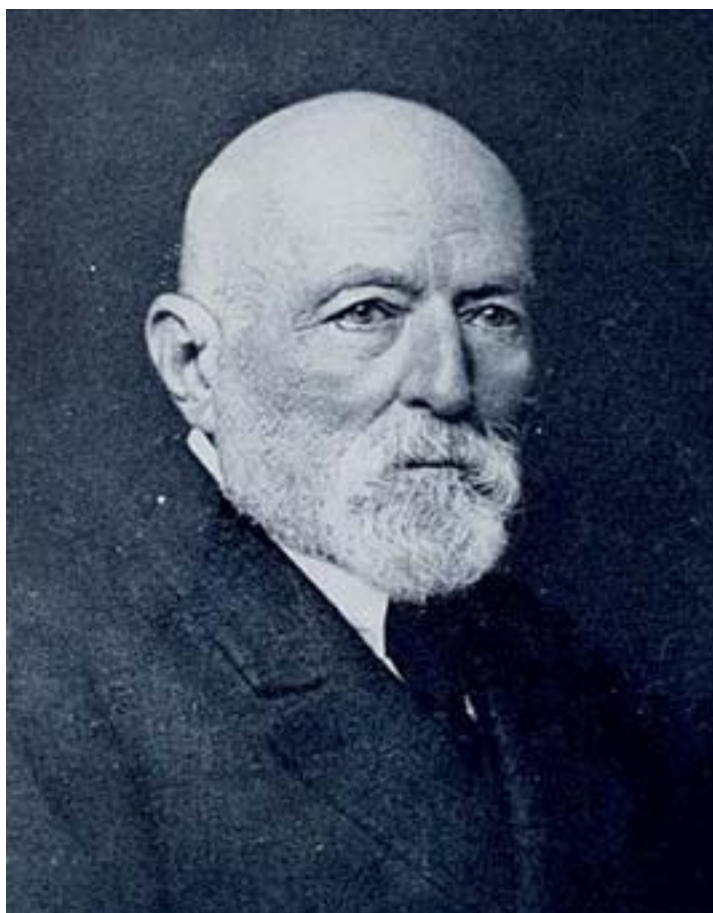
Skutečně, Český odbor se svou aktivitou organizátorskou, ekonomickou, lezeckou i literární dostal do popředí všeho dění v Julských a Savinjských Alpách. Slovinci to dlouho vděčně uznávali: „Vedle Kugyho a Tomy nás Češi učili pravému horolezectví“ (časopis „Skala“ 1931). A sám Julius Kugy, v poznámkách ke své slavné knize „Ze života horolezce“ píše: „V letech 1904 – 1910 se hory nad Martuljkem staly pracovním polem pražských horolezců... Jejich činnost má přímo základní význam. Dr. Čermák, a Dr. Dvorský s řadou zdatných společníků, zčásti bez vedoucího, zčásti s trentsským Jožem Komacem, vykonali systematickou objevitelskou práci.“ (Šlo o prvovýstupy na Malou Poncu, Oltar, Špik a další.)

*Z Alpského věstníku:
Ve stěně Malého Vanjského Škedenje*

V roce 1912 se uskutečnily přípravné práce na vybudování třetí české chaty, její postavení však znemožnila První světová válka. Její vypuknutí v roce 1914 také fakticky ukončilo činnost Slovinského planinského družstva.

České horolezecké aktivity směřovaly ještě do dalších dvou horských oblastí, i když v mnohem menší míře než do Alp. První z nich byly Vysoké Tatry. Viktor Lorenc z Kroměříže v sedmdesátých letech 19. století spolu s Janem Rumanem Driečným ml. podnikl řadu výstupů a přechodů přes sedla a objevil nejkratší výstupovou cestu na Gerlachovský štít - Batizovskou próbu. Vysoké Tatry navštěvoval prof. Karel Chodounský, učitel Karel Drož (již v roce 1897 o nich vydal knihu), do Tater jezdil hudební skladatel Vítězslav Novák, jemuž je připisován čtvrtý výstup na Ostrý štít. Žádný český horolezecký spolek se však v této době Tatrám nevěnoval a všechny aktivity měly pouze individuální charakter.

Prof. MUDr. Karel Chodounský

Druhou oblastí působnosti českých horolezců byly pískovcové skály Českého ráje. V době rozvíjejícího se zájmu o přírodní krásy a turistiku zorganizovali v roce 1897 Vojtěch Náprstek a Jaroslav Vrchlický, spolu s Americkým klubem dam z Prahy, expedici do Prachovských skal. Byla to první česká výprava do skalních útvarů Českého ráje.

V roce 1907 byl jičínskými studenty založen Lezecký kroužek Prachov (LKP), po Praze druhý svého druhu u nás. Nebyl sice organizačně spojen s Českým odborem Slovinského planinského družstva, ale pražští alpinisté o něm věděli. Svědčí o tom mimo jiné i to, že Alpský věstník na svých stránkách otiskl článek "Z lezeckých tur v Čechách" od Josefa Hendrycha, rodáka z Ohrazenic u Turnova, který v letech 1903-1910 studoval na jičínské reálce a založil tam LKP. Členové LKP vykonali 136 výstupů na Prachově a Hruboskalsku. Zápisní kniha o těchto výstupech byla později darována jedním ze spoluzakladatelů Lezeckého kroužku Prachov Zdislavem Mazáčkem do archivu Klubu alpistů československých. Lze se domnívat, že nebyť první světové války, o domácí horolezecké terény by pražští alpinisté projevíli zájem již dříve.

Československé horolezectví v letech 1918-1939

Po skončení První světové války, rozpadu Rakousko-Uherské monarchie a vzniku samostatné Československé republiky v roce 1918, definitivně ukončil svou činnost Český odbor Slovinského planinského družstva. V novém poválečném uspořádání Evropy dělila české horolezce od slovinských hor dvojí hranice a idea české pomoci slovinským alpinistům ztratila své opodstatnění.

Za této situace bylo přirozené, že po zrodu Československé republiky horolezci vstupovali do Klubu českých turistů (KČT), založeného v roce 1888, který jim byl svým zaměřením nejbližší. Český odbor Slovinského planinského družstva předal KČT i svou bohatou knihovnu.

Příliš mnohostranná činnost KČT však horolezce plně neuspokojovala. V roce 1918 měl klub přibližně 3000 členů. Následným sloučením s Tatranským spolkom turistickým se stal celostátním Klubem československých turistů (KČST), který v roce 1938 měl již více než 100 000 členů! V tomto počtu několik stovek horolezců zcela zanikalo. Proto se v českých zemích i na Slovensku brzy projevovaly snahy o jejich osamostatnění.

Pražští horolezci nejprve ustavili dne 23. června 1924 Alpinistický odbor při Svazu lyžařů ČSR, ale již 13. listopadu téhož roku se zcela osamostatnili v nově založeném Klubu alpistů československých – KAČS. Ano, klub *alpistů*, to není překlep, skutečně si říkali alpinisté.

Znak Klubu alpistů československých

Nášivka Klubu alpistů československých

Pozn. V.P. ml.: U roku 1924 se zastavme. V době tzv. „normalizace“ po sovětské okupaci Československa '68, tehdejší vedení ČHS nastavilo naši historii falešné zrcadlo, když za počátek vzalo založení KAČS a roku 1974 oficiálně slavilo 50 let organizovaného českého horolezectví. Škrtlo tím více než čtvrtstoletí předchozí významné historie! Říkalo se, že „jím“ nevoněl start za monarchie, zlí jazykové tvrdili že prý Slováci „museli“ být první (IAMES byl založen 1921, tři roky před KAČS) – čert ví. Především zásluhou mého otce a jeho stejně smýšlejících přátel se ještě za totality podařilo navrátit úctu Českému odboru Slovinského planinského družstva a datování „českého počátku“ na rok 1897. A tak se za pouhých 13 let od padesátin slavily hned devadesátiny! Zajímavé počty, ne?

Čestným předsedou KAČS byl zvolen prof. MUDr. Karel Chodounský, výkonným předsedou se stal generál MUDr. Jaromír Pečírka, alpinista s velkými zkušenostmi. Také ostatní členové vedení klubu byli lidé horolezecky fundovaní a k tomu finančně velmi dobře situovaní.

*Zleva vzadu Jaroslav Honsů, Theodor Frenzl, Josef Pilnáček,
vepředu Josef Janeba, Gen. Dr. Jaromír Pečírka, Norbert Lang*

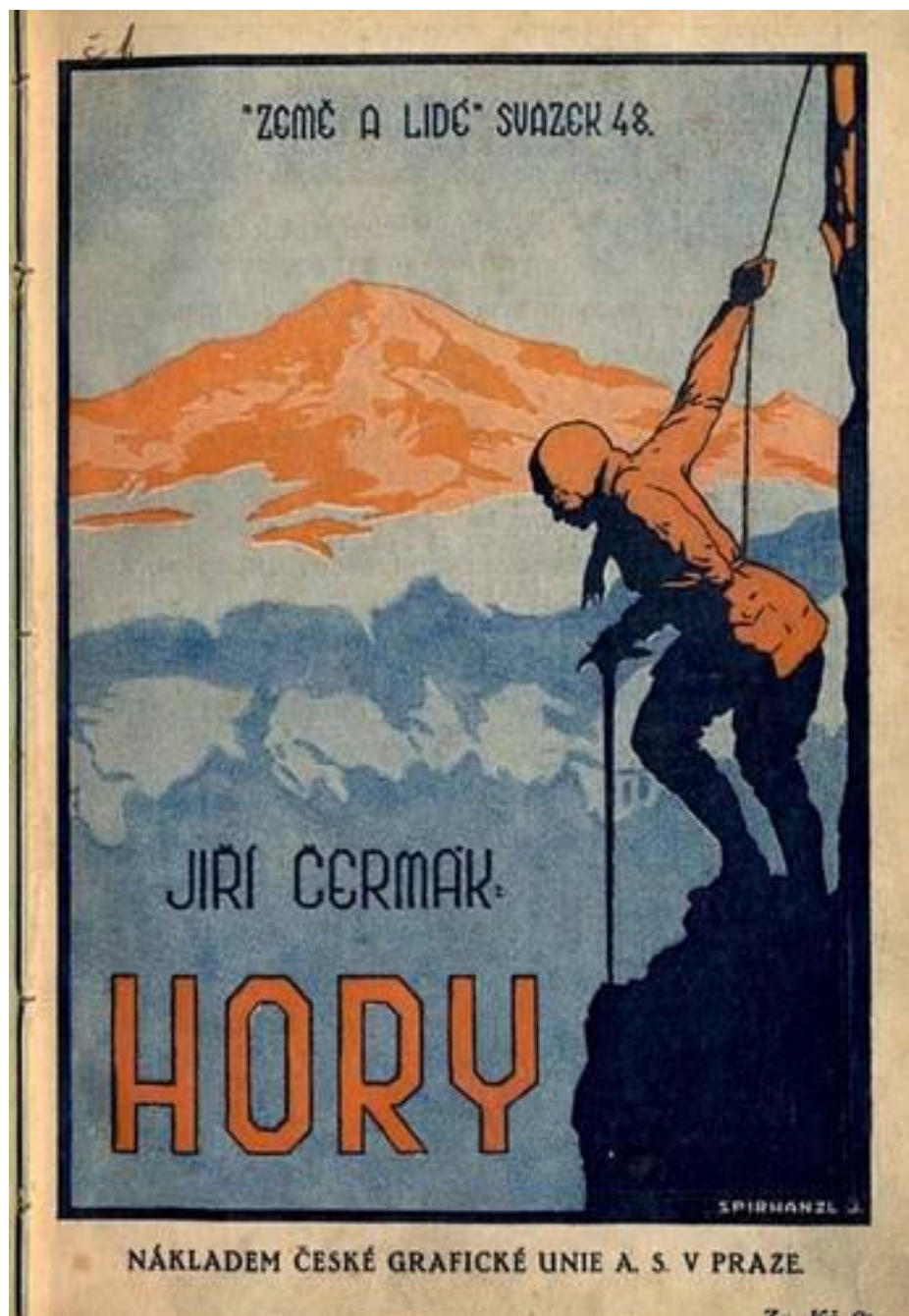
Jedním z nich byl ředitel burzovního oddělení Živnostenské banky Rudolf Pilát, který se po Pečirkově smrti v roce 1933 stal předsedou KAČS. Z jeho podnětu byl v roce 1925 založen první mezinárodní horolezecký svaz slovanských zemí, který v roce 1932 zpracoval rezoluci s cílem vytvořit Mezinárodní horolezeckou unii! Ta byla v téže roce ustavena v Chamonix.

V době svého vzniku měl KAČS 166 členů. V roce 1927 vzrostl jejich počet na 269, v roce 1932 na 400. O rok později byly založeny vedle již existující odbočky v Plzni také pobočky v Hradci Králové a v Brně a počet členů tak stoupl na více jak 600. Všichni členové měli slevy na drahách i v alpských chatách, dostávali zdarma Věstník KAČS, později časopis Horolezec.

Hlavní těžiště horolezecké činnosti KAČS v poválečných letech bylo v Alpách. Tradice návštěv slovanského jihu se však postupně vytrácela a mladší generace orientovala své aktivity především do Rakouska a Švýcarska.

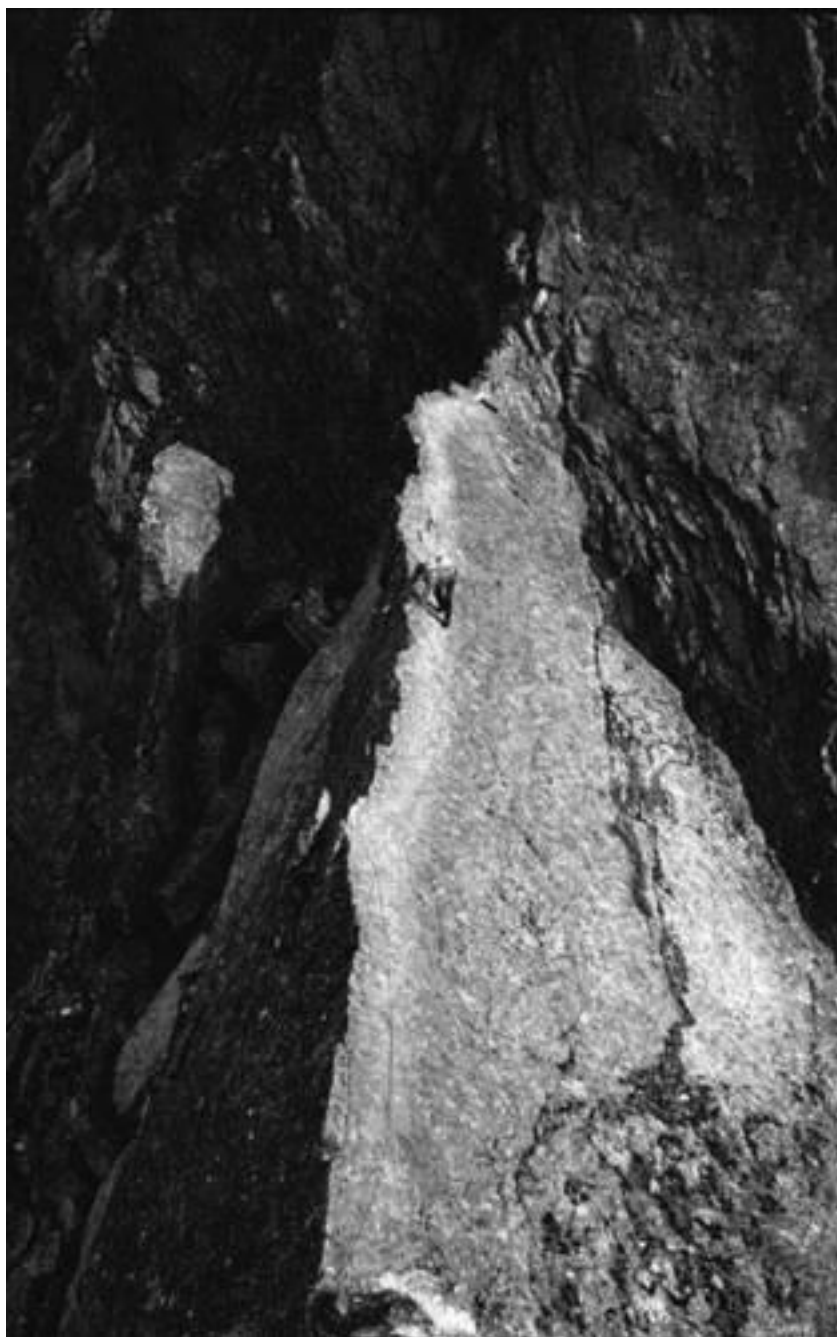
V roce 1928 byl ustaven první cvičitelský sbor KAČS v počtu sedmi mladých horolezců, o pět let později již měl dvacet čtyři členů z Prahy, Plzně, Hradce Králové, Jihlavy a Košic.

Na přelomu dvacátých a třicátých let obrátil klub svou pozornost i k domácím terénům v Českém ráji a ve Vysokých Tatrách. V roce 1929 byl uspořádán první zájezd pražských a plzeňských horolezců do Prachovských skal. Soustavný výcvik v pískovcových skalách se uskutečňoval od roku 1930 především zásluhou Josefa Janeby. Zdolal se svými žáky všechny do té doby zlezené věže v Prachovských skalách, na Hrubé Skále a v Příhrazech a v roce 1934 sepsal na základě svých zkušeností prvního českého průvodce "Horolezecká cvičení v Prachovských skalách". Mějme na paměti, že jejich hlavním cílem bylo *HOROLEZECTVÍ* ve skutečných horách a pískovcové skály pro ně byly „pouhými“ cvičnými skalami – proto ta *cvičení!*

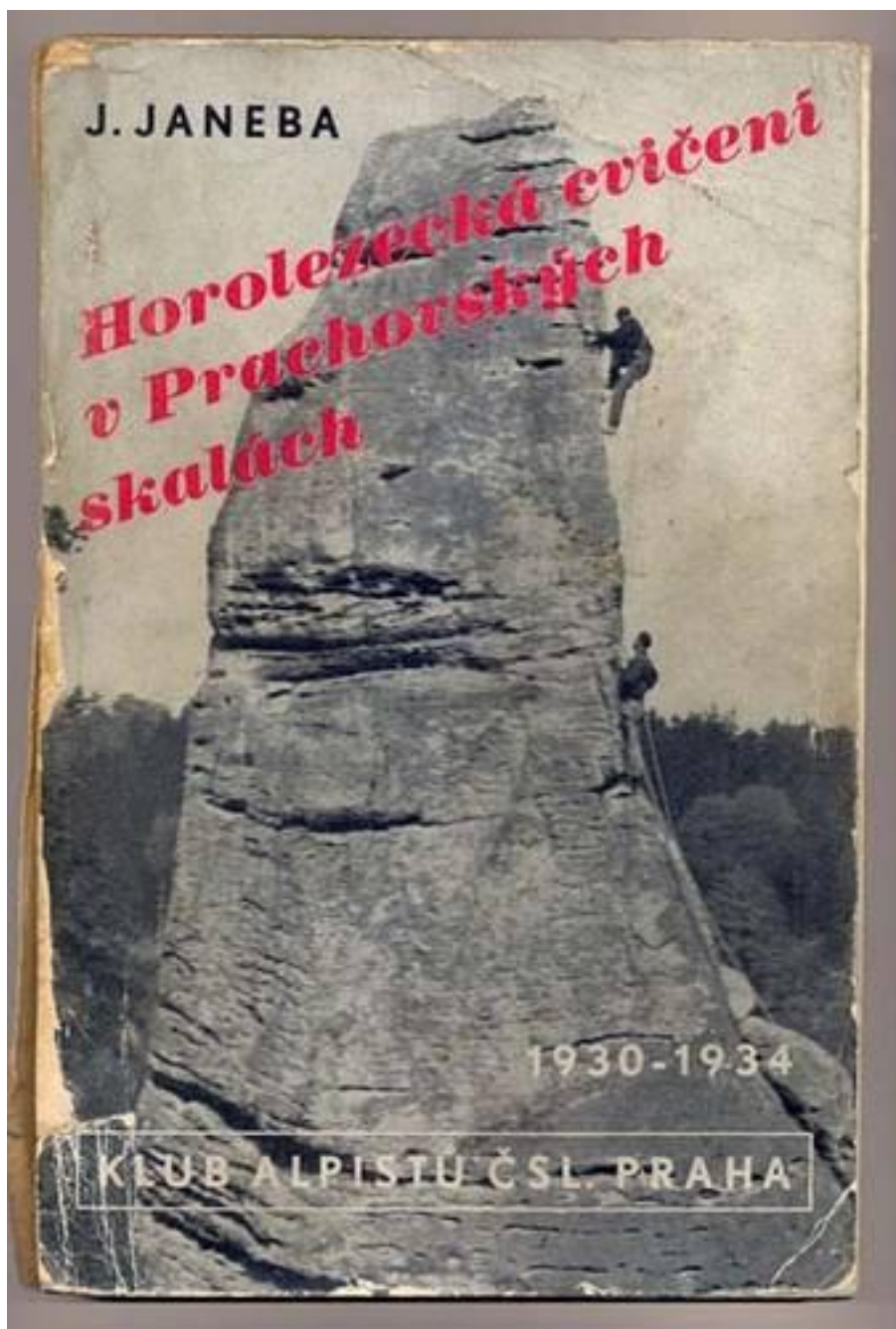
Obálka jedné z našich prvních publikací o horách, která vyšla roku 1923

Roku 1932 uspořádal KAČS svůj první oficiální zájezd do Vysokých Tater. Mnozí čeští horolezci tuto oblast navštěvovali již dříve, někteří zde dokonce působili i pracovně. Dodnes užívaným průvodcem v Tatrách je dílo brněnských horolezců Františka Kroutila (pozdějšího člena Mezinárodního olympijského výboru) a Jana Gellnera "Vysoké Tatry. Horolezecký průvodce", které sepsali ve druhé polovině třicátých let na základě svých a polských zkušeností.

Žabí kůň

Mladí lezci ze severních Čech působili v té době jen na domácích skalách a nebyli nijak organizováni (Lezecký kroužek Prachov nebyl po První světové válce obnoven). Horolezecká iniciativa v Českém ráji se přesunula z Jičína do Turnova a na Hruboskalsko. Koncem dvacátých let vynikl svým uměním zejména horolezec Antonín „Haryk“ Zima, který jako první pochopil techniku zajišťování a stal se rádcem svých mladších kolegů, které již neuspokojovalo lezení lehkých komínů, jimiž nezajištěně vystupovali a sestupovali. Lezecká úroveň mladých sportovců velmi rychle rostla. Ke skupině se začali přidávat noví horolezci i jejich starší turnovští kolegové. Kromě Hrubé Skály rozšířila skupina své aktivity i na oblast Prachova, Klokočí a Příhraz. Vedle Českého ráje se šířil zájem o horolezectví i v okolí Náchoda a Hronova.

Náš první horolezecký průvodce z roku 1934

Za první republiky se rozvíjela horolezecká činnost i na vápencových skalách Moravy, zejména zásluhou obětavé práce prof. Janouška. Organizační snahy vyvrcholily v roce 1935 založením brněnské odbočky KAČS. Členové klubu, stejně jako členové Akademického odboru KČST, založeného v Brně v roce 1932, podnikali lezecké zájezdy do Vysokých Tater, Dolomit a Julských Alp. V Čechách navštěvovali především Pavlovské vrchy a Babí Lom.

Zprávy o „horolezeckých cvičeníh“ z Věstníku KAČS, polovina třicátých let

Na Slovensku byl po vzniku Československé republiky založen v roce 1919 v Liptovském Mikuláši Tatranský spolek turistický, který o dva roky později vytvořil s Klubem českých turistů jednotnou organizaci s celostátním působením - Klub československých turistů - KČST. V roce 1928 zřídil tento klub tatranskou komisi, která se mimo jiné zabývala i řízením horských vůdců a záchranou službou. Jako vůdci začali pracovat i horolezci, kteří tak v této profesi doplnili místní znalce Tater. Nejznámějším tatranským horolezcem, žijícím na území Československa, byl Němec Alfréd Grosz, profesor tělocviku na gymnáziu v Kežmarku, který vykonal 119 letních a 8 zimních prvovýstupů.

Zprávy z Věstníku KAČS, polovina třicátých let

V roce 1921 založili František Lipták, Mikuláš Mlynářčík a Gustav Nedobry ve Spišské Nové Vsi samostatný slovenský kroužek horolezců IAMES. Název vznikl ze začátečních písmen slov idealismus, alpinismus, moralita, eugenika a solidarita a mezi alpinisty se brzy vžil. Když se IAMES po pěti letech úspěšné činnosti změnil v roce 1926 na Spolek tatranských horolezců, trvali členové na tom, aby byl původní název zařazen do stanov i názvu nového spolku (Spolek tatranských horolezců IAMES). Tato organizace sehrála velkou úlohu v propagaci horolezeckého sportu v Československu, zejména přípravou mladých alpinistů. Nejvíce k tomu přispělo pořádání tzv. horolezeckých týdnů, kterých se mohl zúčastnit každý občan Československa. Poprvé se tento týden uskutečnil v roce 1923 za účasti dvaceti pěti osob, v následujících letech počty účastníků rostly a o patnáct let později, v roce 1938, měl horolezecký týden již 351 účastníků.

Titulní strana Věstníku KAČS z roku 1935

Obdiv a láska k horám horolezce vždy spojovaly, čeští alpisté byli v mnoha případech členy IAMES a naopak. Mezi oficiálními představiteli české a slovenské organizace však panovalo určité napětí a názorová nejednotnost. Oba spolky chtěly mít například vlastní zastoupení v Mezinárodní horolezecké unii (UIAA). Zakládajícího kongresu této unie v Chamonix se v roce 1932 účastnil předseda Klubu alpistů československých Rudolf Pilát (tam rovněž dojednal vzájemnou výstavu horských fotografií se Španělskem, která proběhla o rok později v Praze, Madridu a Zaragoze) i zástupce IAMES. Stanovami nepřipustné členství dvou organizací z jednoho státu řešil kongres v Praze v roce 1938. K dohodě se však nedospělo, neboť i v horolezectví se odrážela tehdejší politická situace, která v konečné fázi vedla k vytvoření samostatné Slovenské republiky.

Titulní strana Věstníku KAČS z roku 1936

Titulní list a úvodní stránka Pilátova předválečného průvodce

České a slovenské horolezectví v letech 1939 - 1945

Odluka Slovenska a nacistická okupace českých zemí znamenaly úplné rozloučení českých a slovenských horolezců i jejich organizací. KAČS pokračoval dále jako KAČ – Klub alpistů českých, z KČST se stal Klub českých turistů.

Čechům byl přístup do vysokých hor včetně Tater zcela znemožněn. Všechn lezecký život se proto nuceně soustředil do domácích skalních oblastí, především do pískovcových terénů Hruboskalska, Příhraz, Prachova a Suchých skal. Působili zde zejména členové KAČ. Kromě náčelníka Josefa Janeby byli v této době nejhorlivějšími propagátory horolezeckého sportu, zvláště mezi mládeží, Miroslav Jedlička a Rudolf Otto Bauše.

Z iniciativy prof. Josefa Dostála a Aloise Altrichtera byl v roce 1940 založen samostatný horolezecký oddíl při KČT v Praze, který měl jednadvacet zakládajících členů.

Turisté i sportovci
chrání své životy a zdraví
jen protiplynovou maskou

MARS

s filtrem nejnižšího odporu, která usnadňuje
dýchání, neunaví a dobře přiléhá.

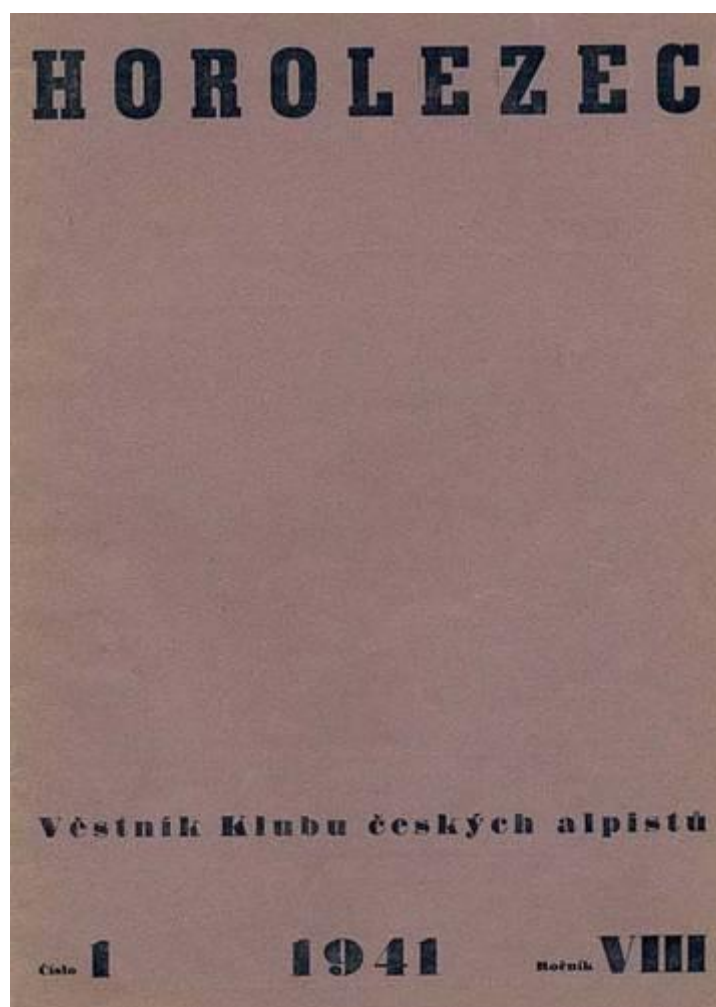
Vyrábí:

A. S. OCELOVÝ DŮM

Bratislava, Štúrova 5 Praha II, Lazarská 7

Znamení doby. I takovéto inzeráty vycházely v našich horolezeckých časopisech na přelomu třicátých a čtyřicátých let...

V době nacistické okupace trávil ve skalách svůj volný čas i skupina turnovských horolezců, během doby rozrostlá o další členy, a vytvořila čtyři stálá horolezecká družstva. K nim postupně přibývali i lezci z jiných českých měst, například z Mladé Boleslavi a železného Brodu.

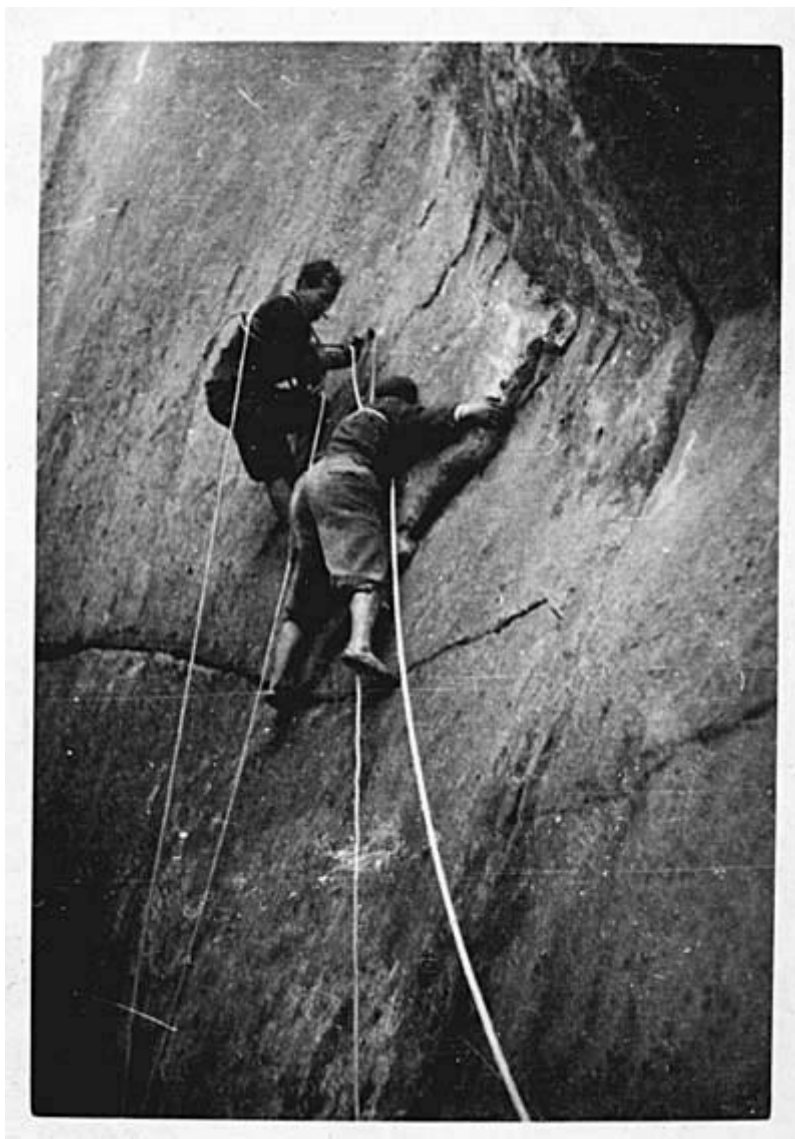

Protektorátní časopis z roku 1941, krátce před nuceným ukončením jeho vydávání

V roce 1944 přijal mladé horolezce z Náchoda Klub českých turistů, ve kterém si třicet čtyř členů založilo svůj horolezecký oddíl.

V témže roce vznikl i horolezecký odbor při zlínském KČT. Zaslouhou Antonína Veverky se během druhé světové války šířil zájem o horolezectví i v moravských Hostýnských vrších.

Odpor proti nacismu přivedl některé české horolezce do odbojového hnutí. Bratři Václav a Karel Chlumové, Jaroslav Šimáně, E. Schwarzbach a nejlepší horolezec té doby Joska Smítka byli v koncentráku v Terezíně ke konci války zavražděni německými katany.

Joska Smítka a Ladislav „Fifan“ Vodháněl roku 1942 při prvovýstupu Kouřovou stěnou na Daliborku ve Skaláku

*Štědrovečerní výstup na Maják poprvé uskutečnila Smítkova parta.
Z Majáku se stal symbol jejich vzdoru proti nacistickým okupantům.
Ze Štědrodenního výstupu vznikla tradice, která po roce 1968 zase symbolizovala
odpor proti sovětským okupantům (snímek je z té doby).
Před polovinou sedmdesátých let byly tyto výstupy zakázány, údajně kvůli ochraně přírody...*

Zastupující říšský protektor v Čechách a na Moravě SS-Obergruppenführer a generál policie

REINHARD HEYDRICH

podlehl dne 4. června t. r. následným zákeřným útokům.

Český národ v hlubokém smutku uvědomuje si nezměnnou tragiku toho, že pan zastupující říšský protektor podl sloučinnou rukou právě v době, kdy má náš národ sklízet další výsledky jeho plodné a mučné práce pro blaho každého českého člověka. Ústřední výbor Klubu českých turistů vzpomíná jménem celého Klubu a všech jeho příslušníků odchodu velkého Mírvého ve smutečním shromáždění dne 10. června za přítomnosti zástupců ministerstva lidové osvěty a za úplné účasti všech svých členů i zaměstnanců.

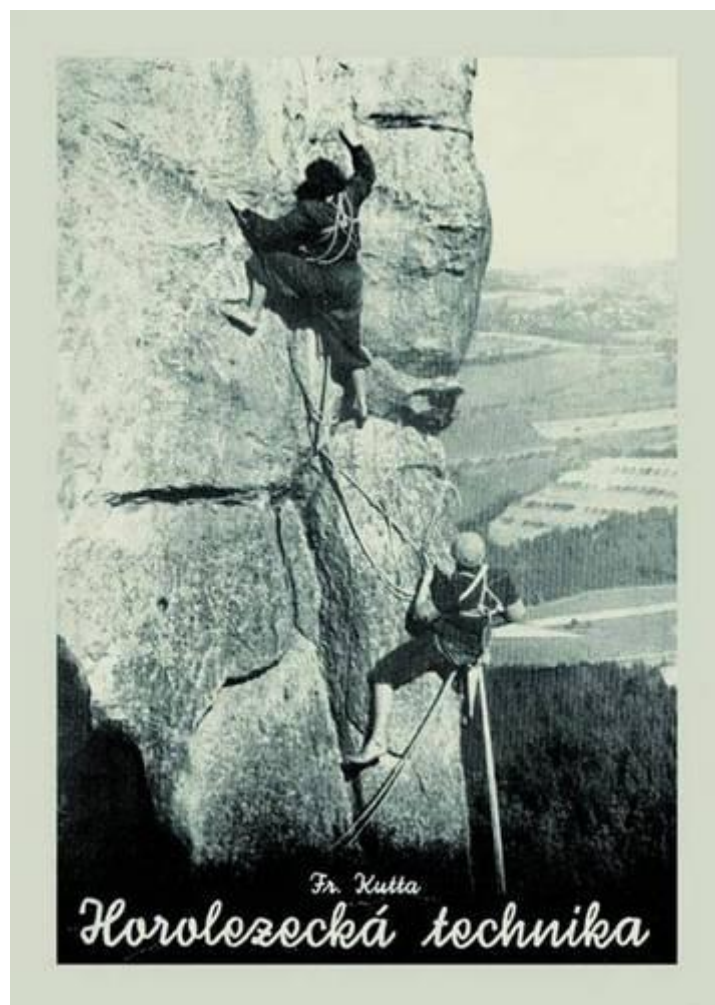
Znamení doby. Hanebnost nepotřebuje komentář....

V téže době, narozdíl od českých zemí, se vzhledem k odlišné politické situaci mohlo dále rozvíjet tatranské horolezectví. V lednu 1939 byl zřízen Klub slovenských turistů a lyžařů, v němž našel své místo i Sbor slovenských horolezců IAMES. V Bratislavě byl založen Akademický odbor Klubu slovenských turistů a lyžařů, který získával pro hory další mládež. Až do roku 1944 pokračovaly horolezecké týdný IAMES.

V roce 1944 se i Tatry staly dějištěm Slovenského národního povstání, do něhož se zapojili také slovenští horolezci. Mnozí z nich zde položili své životy.

Československé horolezectví po roce 1945

Po osvobození Československa zahájili Češi i Slováci horolezeckou činnost ve svých dřívějších organizacích, tedy v Klubu československých alpistů (KAČS) a v horolezeckém odboru Klubu československých turistů (KČST), na Slovensku pak ve Sboru tatranských horolezců IAMES.

Půvabný spisek o jištění napsal Franta Kutta, vyšel nákladem KČT roku 1946

Češi se vrátili do Tater, od nichž byli více jak šest let odloučení. Jejich přežení polských cest tam bylo počátkem výrazného českého poválečného snažení v tatranských stěnách. Pokračovalo se v tradičních horolezeckých týdnech IAMES. V červenci 1945 zorganizoval JUDr. Otto Jelínek na Popradském plese první cvičitelský kurz, kterého se zúčastnili nejlepší alpinisté z doby protektorátu. Jako instruktoři zde působili zkušení předváleční horolezci. Další kurzy ministerstva školství, kterých se již zúčastnili společně Češi i Slováci, se konaly v roce 1946 a 1947, a to i v zimním období.

Drsňáci na Hrubici. Druhý zleva Slávek Vorel, čtvrtý náhodský Slávek Jirka, dále „Fifan“ Vodháněl a Jan Vometák

JUDr. Otto Jelínek spolu s ing. Aloisem Krausem také v roce 1945 iniciovali založení Československé himalájské společnosti. Jejich cílem bylo stanout na vrcholu Everestu a použít při přepravě materiálu do vyšších táborů letadel. Z finančních důvodů však tato akce nebyla uskutečněna.

Hlavním střediskem českého horolezeckého života během fašistické okupace bylo Hruboskalsko. Je proto přirozené, že první sjezd zástupců všech horolezeckých organizací v Československu se konal v roce 1946 právě na Hrubé Skále. Sjezd schválil spojení alpinistických spolků do federativního Svazu československých horolezců, který se stal první celostátně integrovanou organizací v našem tělovýchovném a sportovním hnutí.: jeho prvním předsedou byl zvolen Josef Zdeněk Pilnáček. Svazovým tiskovým orgánem se stal obnovený časopis Horolezec.

HOROLEZEC

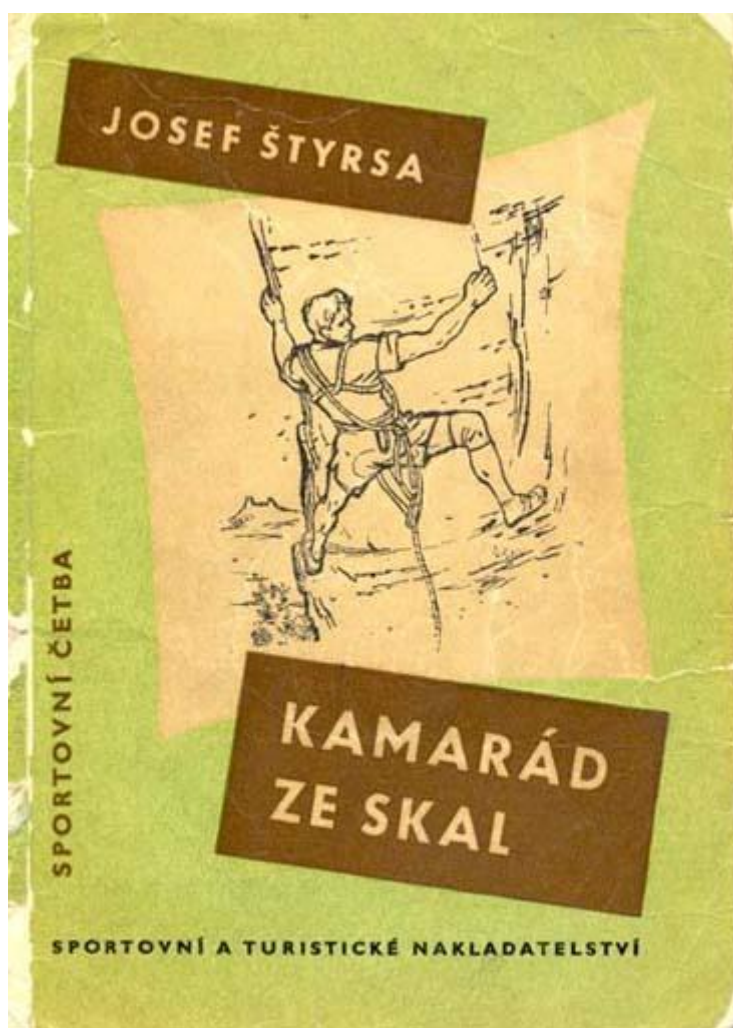
VESTNÍK SVÁZU ČESKOSLOVENSKÝCH HOROLEZCŮ
ROČNÍK I (IX). V Praze, dňa 15. augusta 1947. Č I S L O 3.

Vysoké Tatry: Kolový štít.

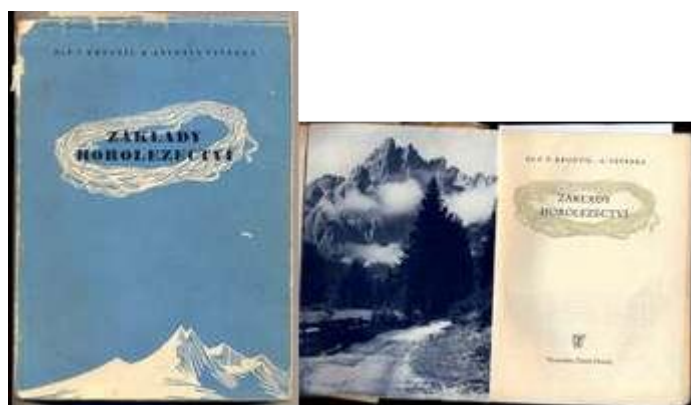
(Foto Dr. Z. Brül.)

Po válce obnovený časopis Horolezec, tento výtisk je z roku 1947

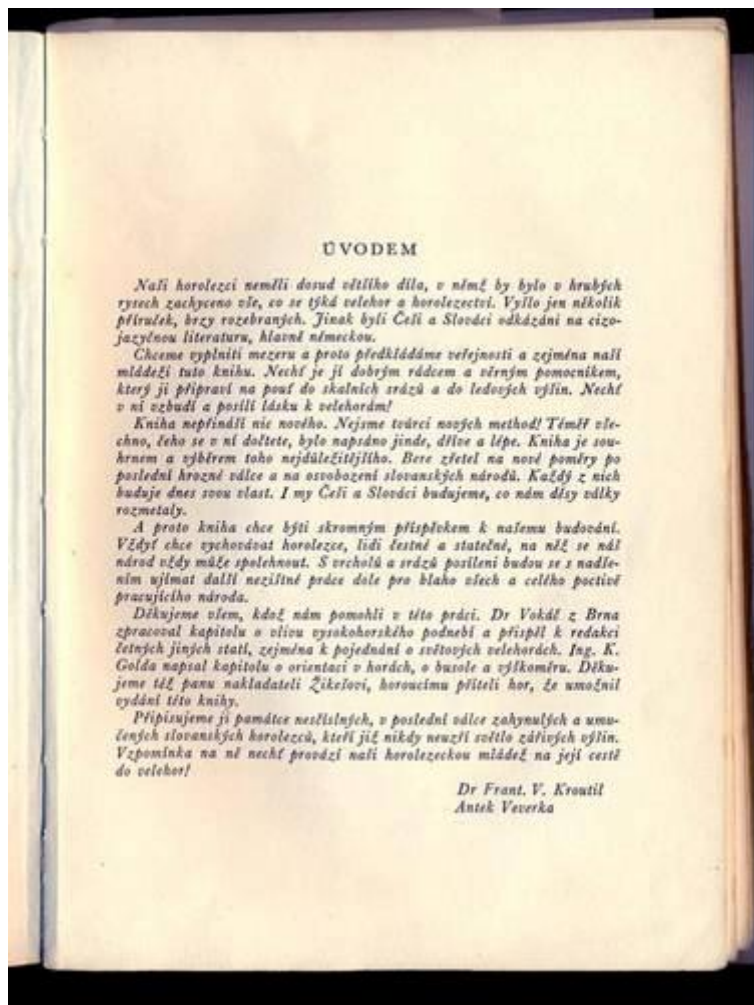

Vzpomínka na Josku Smítka a jeho kamarády, útlá ale půvabná knížka z roku 1959

Po letech druhé světové války se mohli opět naši alpiští podílet i na mezinárodním dění. V roce 1947 byli vysláni Antonín Veverka a Vladimír Procházka do tábora vybraných horolezců v Chamonix a téměř ve stejné době prošlo šest cvičitelů kurzem francouzské školy École Nationale de Ski et d'Alpinisme. V roce 1948 se uskutečnil zájezd do Jugoslávie a o rok později do bulharských hor.

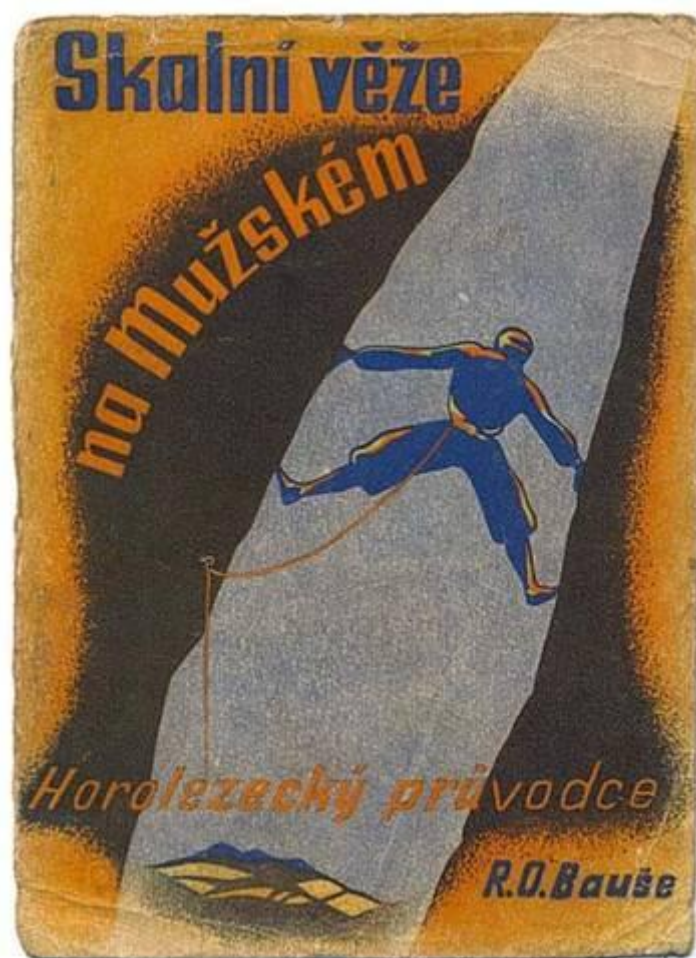

První velkou učebnici zpracovali František Kroutil a Antek Veverka, vyšla roku 1948

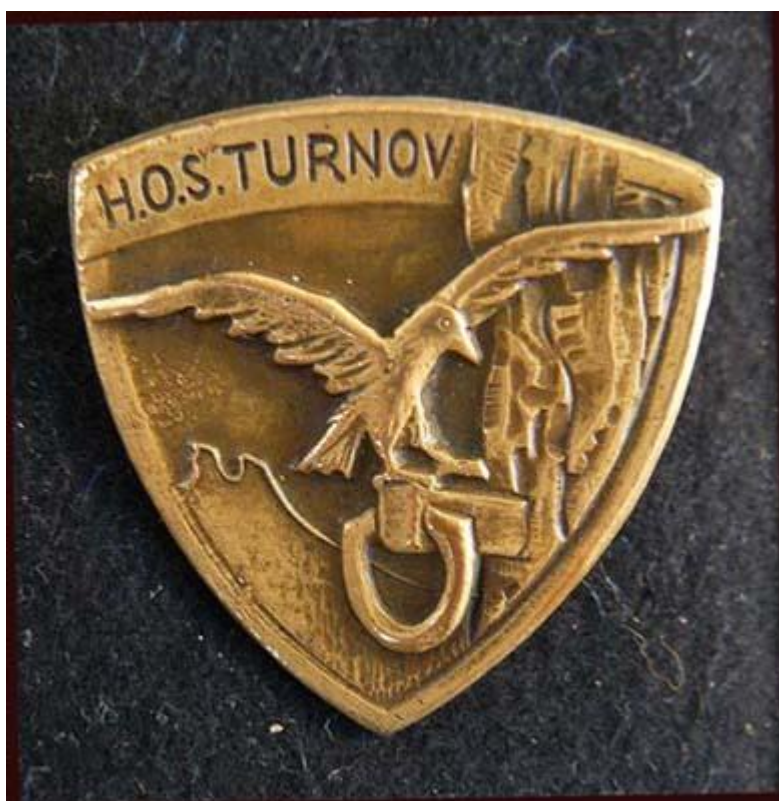

Úvod Základů horolezectví z roku 1948

Po únorovém převratu v roce 1948 byly tělovýchova a sport sjednoceny v Sokole. Ústřední sekce horolezectví Sokola se stala jediným řídicím orgánem v Československu. Počet předválečných alpinistů (necelých tisíc) se v roce 1949 zdvojnásobil. Mnohem více než dříve se využívaly skalní terény v blízkosti velkých měst v severních Čechách, u Prahy, Bratislavy, Brna a Košic.

Průvodce od mistra R. O. Baušeho roku 1948 vydalo Ministerstvo školství a osvěty!

Snad nejkrásnější horolezecký odznak světa vytvořil „Fifan“ Vodháněl pro svůj H.O.S. Turnov. Dnes jej s vlastním názvem užívá TJ Český ráj.

V čele horolezeckého dění byli z Čechů Otto Jelínek, Rudolf Otto Bauše, Miroslav Jedlička a Antonín Herold, ze Slováků Rastislav Roubal, Jozef Šimko, Albert Brnčal a Alexandr Huba. V roce 1950 bylo z nejlepších československých alpinistů sestaveno výběrové družstvo o padesáti mužích a ženách – o tři roky později byl počet reprezentantů snížen na třicet.

R. O. Bauše se svojí pověstnou dýmku

Nerozlučná dvojice „Jedla“ Jedlička a R.O.Bauše v Příhrazích

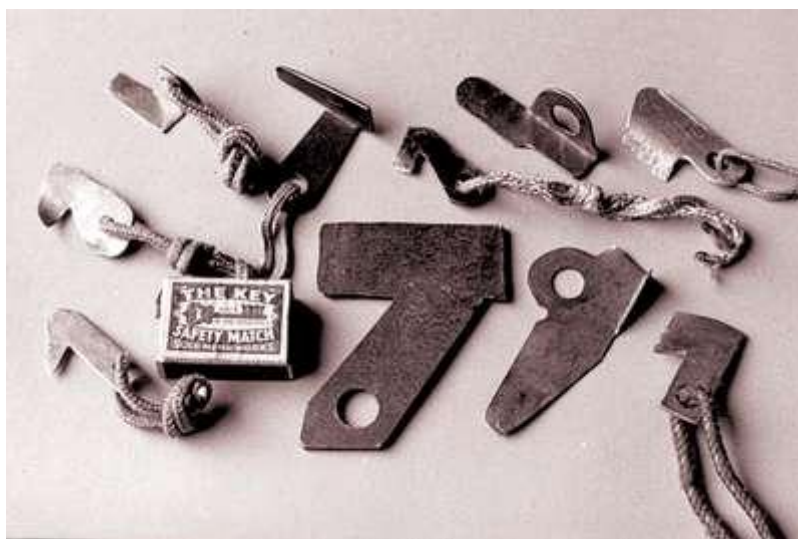
Naše horolezectví trpělo nedostatkem kvalitního vybavení. Po spuštění Železné opony a uzavření hranic došlo ke ztrátě normálních kontaktů se Západem a „utípnutí“ dovozů z alpských zemí. Tuzemský průmysl toho nenabízel mnoho a hlad po horolezecké výzbroji i výstroji se pochopitelně zvětšil.

A tak podobně jako v mnoha jiných odvětvích, horolezci byli často odkázáni na to, co si „melouchem“ sami vyrobili ve fabrikách nebo ukutili doma na koleně. Ne vždy však kopírovali cizí vzory, ale přicházeli s vlastními konstrukcemi.

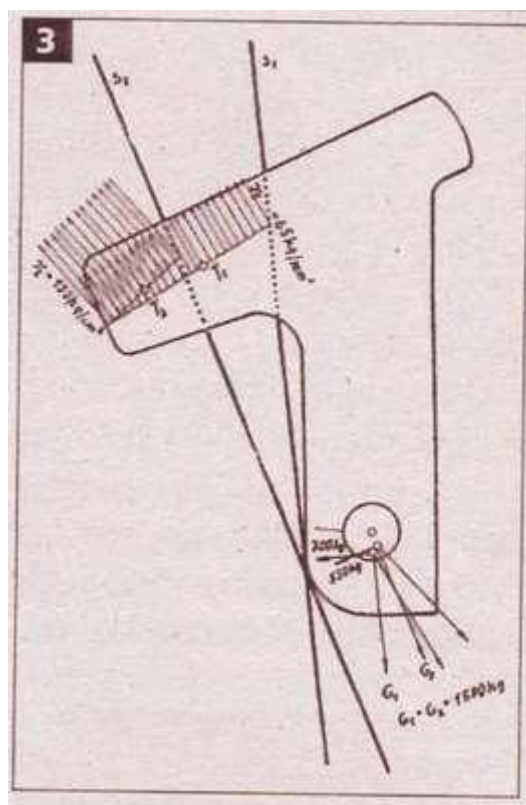

MUDr. Jaromír Šádek v Tatrách v roce 1952

Jedním z nejvýznačnějších inovátorů poválečného období byl MUDr. Jaromír Šádek, který se jako vynikající horolezec zapsal do tatranských stěn a jako nápaditý vizionář do historie vývoje výbavy. Ač povoláním lékař, přišel s originálními konstrukcemi, které předběhly dobu. Nejznámější jsou jeho jedničkové skoby, zabýval se i nosnějším tvarem karabin, navrhoval zimní horolezecké boty s dostatkem místa pro prsty jako prevenci omrzlin..... Nit jeho unikátních zlepšováků přetrhla emigrace – nebýt toho a nepřejících poměrů, mohli jsme mít vlastního Chouinarda!

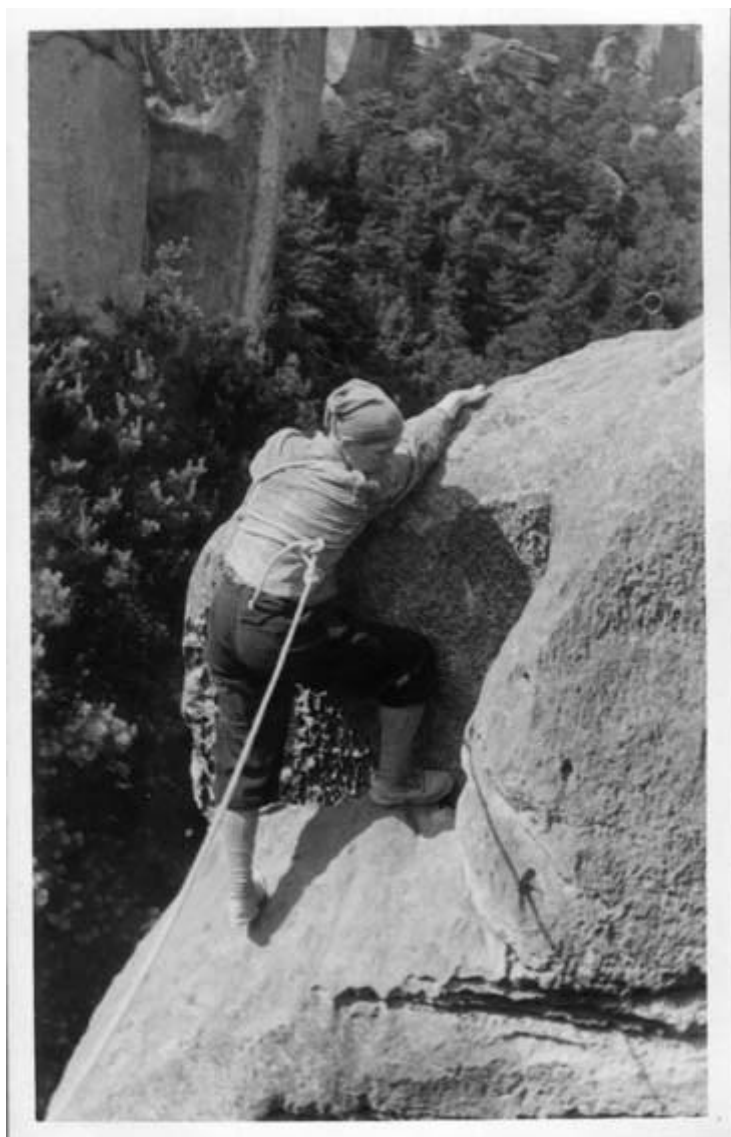

Původní Šádkova jednička uprostřed mezi miniaturními „jedinkami“, které v 60. letech, období extrémního horolezectví v Tatrách, vyráběl „Pytlík“ Unger-Zrůst pro „Pavouky“ a „Čističe“

*Nákres Šádkovy jedničky z článku
ing. Mazáčka, Šádkova technologia,
časopis Turistika a horolezectví 1952*

Zrušením Sokola a vytvořením Státního výboru pro tělesnou výchovu a sport (SVTVS) v roce 1953 se horolezecká sekce vyčlenila z oddělení turistiky a přešla do oddělení sportů. Do tělovýchovného hnutí byla zavedena jednotná sportovní klasifikace a horolezci vypracovali systém výkonnostních tříd. V této době byly také uděleny tituly Mistr sportu prvním horolezcům. V úvahu byly vzaty pouze velehorské výstupy, na pískovce a na ostatní terény se hledělo jen jako na přípravu.

Lezecký portrét „Jedly“ Jedličky

V roce 1955 a 1956 podnikli vybraní horolezci z reprezentačního družstva zájezdy do skupiny Mont Blanc ve francouzských Alpách. Z tábora na moréně, vedeného v roce 1955 Rodolfem Ottou Baušem a Otto Jelínkem a v roce 1956 Vladimírem Procházkou, uskutečnili řadu výstupů, i když tyto zatím ještě nepředstavovaly v alpském světě vrchol tehdejší výkonnosti.

„Jedla“ Jedlička

V roce 1957 byl zrušen SVTVS a byl založen Československý svaz tělesné výchovy (ČSTV), v němž působila ústřední horolezecká sekce. Od roku 1968 pak v důsledku federalizace bylo horolezectví řízeno odděleně národními orgány: Horolezeckým svazem Českého ústředního výboru ČSTV a Horolezeckým svazem IAMES Slovenského ústředního výboru ČSTV. Federální orgán tvořil Výbor horolezeckého svazu Ústředního výboru ČSTV.

TURISTIKA HOROLEZECTVÍ

ROČNÍK V. • Č. 3

BŘEZEN 1953

Znamení doby – opět bez komentáře

Prvním, kdo se zařadil mezi nejlepší horolezce své doby i v mezinárodním měřítku, byl Radovan Kuchař. Spolu s Oldřichem Kopalem prostoupil v roce 1957 kompaktní stěnou Petit Dru, o dva roky později zdolal se Zdeno Zibrínem Walkerův pilíř na Grandes Jorasses a v roce 1961 uskutečnil se stejným kolegou výstupy severními stěnami Eigeru, Matterhornu a Cimy Grande di Lavaredo. Když ještě v roce 1964 vystoupili severovýchodní stěnou Piz Badile, zařadili se mezi několik málo horolezců, kteří měli, stejně jako oni, na svém kontě zaznamenány všechny tyto velké alpské túry.

*Medaile Mistra sportu z roku 1953.
O tento prestižní titul se pak soutěžilo ještě více než třicet let.*

PRVNÍ MISTŘI SPORTU V HOROLEZECTVÍ

Mistr sportu
KAREL CERMAN

Mistr sportu
ARNO PÚSKÁS

V době, když jsme vzpomínali desátého výročí podepsání československo-sovětské smlouvy o přátelství a vzájemné pomoci, byli již po třetí jmenováni vynikající sportovci a tělovýchovní pracovníci naší vlasti zasloužilými pracovníky v tělesné výchově a sportu, zasloužilými mistry sportu a mistry sportu. Stalo se tak 13. prosince, v den prvního výročí vydání usnesení strany a vlády o opatřeních k rozvoji tělesné výchovy a sportu v ČSR.

Pro nás, pro horolezce, byl tento den obzvláště významný, neboť vůbec po první v historii československého sportu byl i dvěma horolezcům udělen hrdý titul mistra sportu. Pociťovali jsme všichni, kteří jsme byli přítomni jmenování, velkou radost nad tím, když soudruzi Karel Cerman a Arno Puskás dostávali z rukou předsedy

SVTVS soudruha generála Jandy toto vysoké sportovní vyznamenání a uznání. Byla tak správně oceněna vynikající úroveň současného československého horolezectví.

Není to však jen odměna a uznání, je to i pro všechny československé horolezce velký závazek, který tkví v tom, aby se horolezectví rozšířilo do nejširších vrstev našeho lidu tak, aby masová základna dala možnost k hojnějšímu následování ve vřeholných horolezeckých výkonech. Rozšířit počet nositelů výkonnostních tříd na základě všestranného tělesného výcviku. Opirat se o poznatky pavlovské fyziologie, pracovat podle osobních čtveročinných učebních a tréninkových plánů, aby každý horolezec dosáhl maximálních výkonů dobře fyzicky, technicky i duševně připraven. Jen tak bude možno, že v dalších letech to nebudou

HOROLEZECTVÍ

Noví mistři sportu v horolezectví

Blažena Karasová

Radovan Kuchař

Mistři sportu

V těchto dnech se dostává našemu horolezectví opět nejvyššího uznání. Soudružka Blažena Karasová a soudruh Radovan Kuchař jsou jmenováni mistry sportu. Sklízíme vřelou radostnou práci, ke které nás zavazuje péče, již po všech stránkách věnuje naší státě tělovýchově a sportu. Práce, která se stává cílevědomou, soustavnou a vytrvalou a kterou se budeme snažit ještě zlepšit a prohloubit, neboť tato jmenování jsou nejen uznáním, ale i pobídkou a závazkem.

Soudružka Blažena Karasová má za sebou nejen nejlepší výkony, ale velký kus dlouholeté, neúnavné a úspěšné práce organizační a hlavně cvičitelské v odděle, kraji i v ústřední sekci. Za své tatranské zkušenosti a pilným cvičením i všestrannou přípravou vypracované techniky štědře vždy rozdává jiným a je skutečně v tomto směru vzorem. Pro její skromné vystupování, obětavost a skutečně soudružské chování máme snahy Blážus, jak ji říkáme, všichni rádi. Přejeme jí nejen jako mistrýni, ale i jako naší trenérce a vedoucí reprezentativního družstva žen hodně úspěchů, které budou úspěchem našeho ženského horolezectví, jehož je představitelkou a neúnavnou propagátorkou.

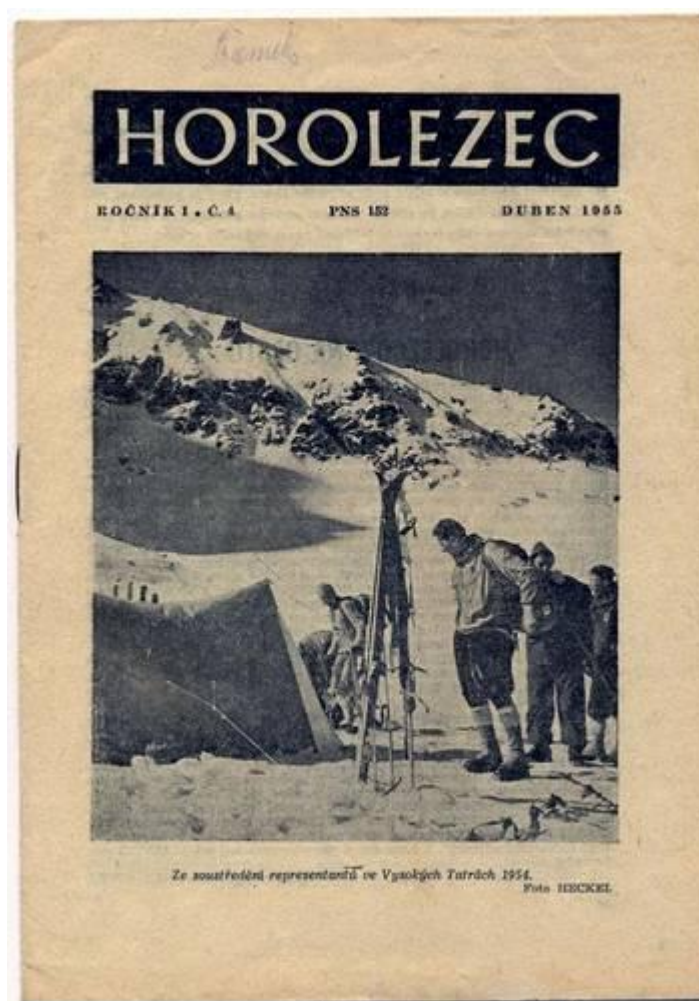
Výsledkem cílevědomé, bouřevnaté a neobvykle tvrdé přípravy, která novými cestami a novými formami směřuje k nejvyšším horolezeckým metám a je vzorem toho, co nazýváme sportovním horolezectvím, je jmenování mistrem sportu soudruha Radovana Kuchaře, mladého lezce z Libereckého kraje. Soudruh Kuchař je jedním z těch, kteří jsou nejvýkonnější, technicky nejvyspělejší

Ve druhé dvojici Mistrů sportu byla i první žena

V roce 1957 navštívili brněnští horolezci poprvé Kavkaz, v letech 1958 a 1959 zde byly uspořádány tábory výběrového družstva československých alpinistů, jež vedl Vladimír Procházka. Od té doby byl Kavkaz navštěvován našimi horolezci již víceméně pravidelně.

Jarda Němeček a Jarda Hataš v Cermanově cestě na Soudek v Příhrazích, 50. léta

Titulní strana opět (již podruhé) obnoveného časopisu Horolezec z roku 1955

Někteří reprezentanti věnovali svou pozornost Julským Alpám, kde svými prvovýstupy ve skupině Martuljku navázali na průkopnickou činnost Čechů ze začátku minulého století. Úroveň horolezců však i nadále prověřovaly především velké stěny západních Alp. V roce 1966 tu uskutečnili třetí výstup Bonattiho cestou na Matterhorn Juraj Weincziller a Milan Kriššák, o rok později tato dvojice za jediný den překonala Walkerův pilíř na Grandes Jorasses. Do historie alpského horolezectví se v roce 1968 zapsali Ivan Bortel, Ivan Dieška, O. Blecha a Valentin Kanyar svým prvovýstupem severní stěnou Grandes Jorasses přes tzv. Rubáš. K světovým výkonům se řadí zejména druhý zimní výstup severní stěnou Matterhornu (Bonattiho cestou) uskutečněný v březnu 1967 Jozefem Psoťou, Jánem Ďuranou, J. Kalábem a Stanislavem Lednárem. Výstup si však vyžádal život mladého a nadějného Stanislava Lednára.

V roce 1965 se splnil dávný sen našich horolezců: uskutečnila se první československá expedice do mimoevropských velehor – Hindukúš '65. Někteří horolezci či vědci měli sice již dříve příležitost dosáhnout řady vrcholů značných nadmořských výšek, ale vždy šlo o výstupy doprovázející vědeckou činnost v cizích zemích, nebo o expedice, v nichž českoslovenští horolezci byli jako hosté. Výprava organizovaná v létě 1965 Ústřední sekci horolezectví ČSTV směřovala do Váchánu v Hindukúši na území Afghánistan. Účastnilo se jí čtrnáct osob a uskutečnila sedmáct výstupů, z toho sedm prvovýstupů na hory vyšší než 6 000 m n.m.

Také druhá československá expedice Hindukúš '67 složená z třinácti osob, vedených Vladimírem Šedivým, byla úspěšná. Jejím cílem byla nejvyšší hora Hindukúše Tirič-Mir (7.706 m n.m.). Vrcholu, a tím i československého výškového rekordu, dosáhli Jan Červinka, Ivan Gálfy, Miroslav Jaškovský, Vlastimil Smída a Ivan Urbanovič. V témže roce se pod vedením Ivana Kluvánka podařilo v rámci mezinárodního setkání horolezců dosáhnout sedmitisícového vrcholu Pik Lenina na Pamíru.

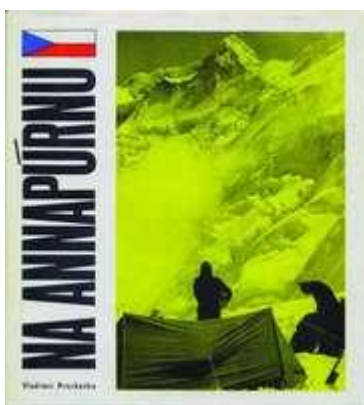
Velmi bohatou expediční činnost vyvíjeli naši alpinisté na konci šedesátých let. V roce 1968 se uskutečnila výprava na Pamír a dvě expedice na Špicberky, o rok později poprvé působila skupina horolezců na americkém kontinentě v Jižních Andách.

Roku 1969 se tatranští sportovci v Himálaji pokusili o výstup na Nanga Parbat, museli však ustoupit pro špatné počasí ve výšce 6 950 m n.m. (úspěchu tam tatranští dosáhli až o dva roky později). Uskutečnila se též bratislavská výprava do pakistánského Východního Hindukúše.

Na průzkum nepálské centrální části nejvyššího horstva světa se vydala devítičlenná První česká himálajská expedice vedená Vladimírem Procházkou. Vrcholu Annapurny IV 7.525 m dosáhli 7.10.1969 člen expedice Miloš Albrecht a jediný Šerpa výpravy Ang Babu. Byl to první český a zároveň československý úspěch v Himálaji.

Jeden z dílů seriálu o První české himálajské expedici. Deník Čs sport prosinec 1969 – březen 1970

Knížka o První české himálajské expedici vyšla roku 1972

V sedmdesátých letech se každoročně organizovalo patnáct až dvacet výprav do Alp, Skandinávie, na Kavkaz, do Vysoké Asie i exotických hor. Byla přijata mezinárodní klasifikace UIAA. V roce 1971 byl vytvořen jednotný systém výkonnostního a vrcholového horolezectví, o rok později začala být organizována soutěž „o výstup roku“, bylo vytvořeno československé juniorské družstvo.

V roce 1970 postihlo v Peru horolezeckou výpravu Lokomotivy Liberec pod vedením Arnošta Černíka velké neštěstí. Nejprve přišel nešťastnou náhodou o život člen expedice Ivan Bortel a o třináct dní později při zemětřesení, které postihlo celou oblast, zahynulo v základním táboře všech ostatních čtrnáct horolezců.

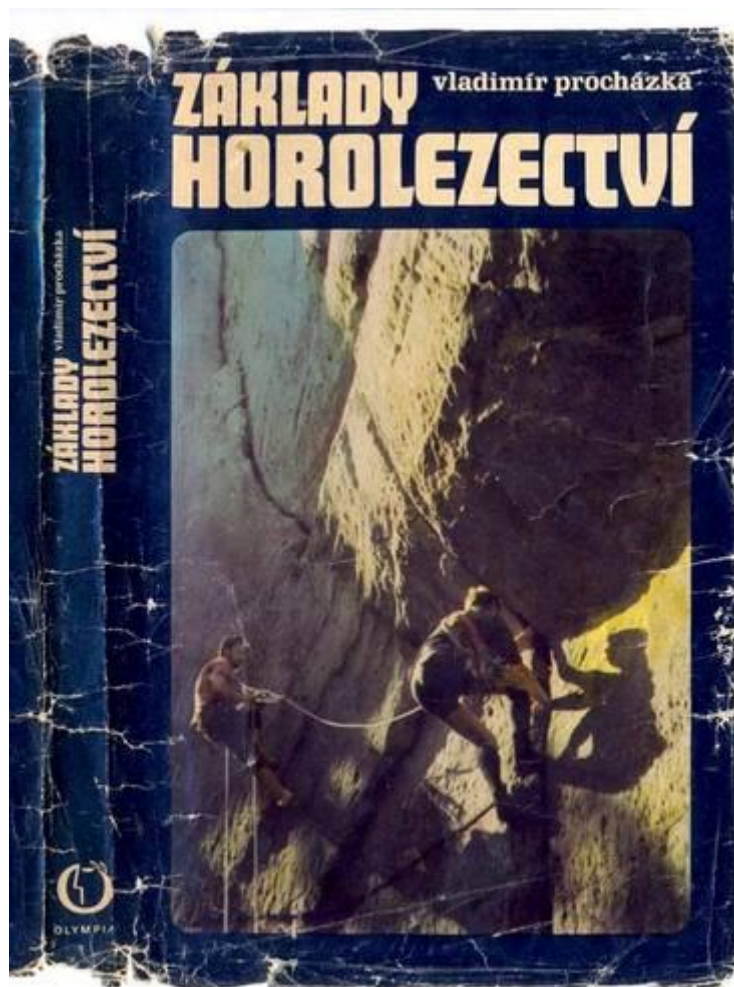
Růst úrovně našeho horolezectví se projevoval nejen v zahraničí, ale také na domácí půdě ve Vysokých Tatrách. Z hlediska špičkového sportu je důležitý především rozvoj zimního lezení. Kromě výstupů náročnými severními stěnami měly velký význam akce vytrvalostního charakteru – zimní přechody hlavního hřebene Vysokých Tater. První přechod uskutečnili Miloš Matras a Jaroslav Mlázák v roce 1953, o dva roky později podniklo první kolektivní přechod hřebenu reprezentační družstvo Československa. V roce 1970 „Pavouci“ Pavol a Odra Pochylí s Ivanem Dieškou za třicet jeden den absolvovali první zimní přechod celého tatranského masivu, včetně Roháčů, Liptovských holí a Belianských Tater. O čtyři roky později byl tento přechod uskutečněn bez podpůrné skupiny.

Bronzový odznak horolezec ČSSR bylo možné získat po splnění základních výkonnostních podmínek. Vyše v hierarchii byl stříbrný odznak, „top“ zlatý.

V roce 1976 pod vedením Ivana Gálfyho proběhla již druhá – tentokrát úspěšná – expedice na sedmou nejvyšší horu světa Makalu v Nepálu (8 463 m n.m.). Na vrchol vystoupili Milan Kriššák, Karel Schubert a Jorge Camprubi ze španělské expedice, se kterou se československá výprava spojila při poslední fázi výstupu. Zpět do vlasti se však již nevrátil Karel Schubert, který v Himálaji zahynul.

Následovala celá série výstupů, svým významem se rovnající expedici na Makalu. V roce 1984 vystoupila na první osmitisícovku i československá horolezkyně Margita Štěrbová (Cho Oju), naši alpinisté dosáhli vrcholů tří nejvyšších hor světa (Kanchenjunga 1981, K 2 1983, Mont Everest 1984) a podnikli další himálajské stěnové prvovýstupy (Lhotse Shar a Dhaulagiri 1984, K 2 1986).

Po třiceti letech od poválečných Základů horolezectví vyšla dvě vydání (1975 a 1979) modernější učebnice...

O československých horolezcích a jejich výkonech se začalo pravidelně psát v zahraničním odborném tisku. Získali si respekt čistými přelezeními a prvovýstupy sedmého i osmého stupně obtížnosti i přelézáním zimních ledových a kombinovaných cest. Uznání se dočkaly i naše horolezkyně, které v polovině osmdesátých let patřily a dosud patří k absolutní špičce.

Absenci regulérního časopisu pár desetiletí suplovaly „samizdaty“, brněnský Hotel a pražsko-liberecké Hory (dříve Informační bulletin) a miniHory. Ze scény zmizely až po „sametu“.

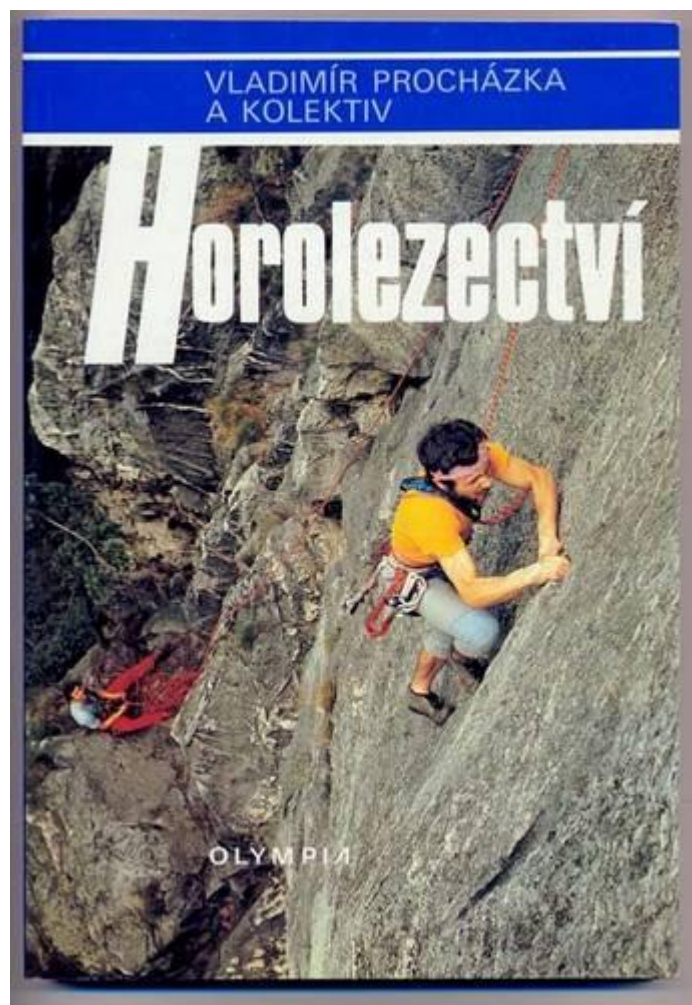
Československé horolezectví se za dobu své existence zařadilo mezi vyspělé alpinistické země ve středních velehorách a významných úspěchů dosáhlo i v ostatních oblastech a disciplínách.

Rozdělení Československa na dva samostatné státy v roce 1993 se promítlo i do oblasti tělesné výchovy a sportu. V České republice byl ustaven Český horolezecký svaz - ČHS, který je součástí Českého svazu tělesné výchovy. Nastala nová fáze vývoje českého horolezectví navazující na jeho předchozí bohaté výsledky. Zejména himálajským expedicím a lezcům z České republiky se podařilo dosáhnout řady pozoruhodných úspěchů.

Plakát k 90. výročí českého horolezectví, 1987

I přes absenci velehor a často nepříznivé ekonomické a politické podmínky se díky nadšení a zaujetí jednotlivců dokázalo české horolezectví zařadit po bok mezinárodně úspěšných a přírodními i ekonomickými podmínkami vybavených alpinistických velmocí.

Pokračovatel Základů, učebnice Horolezectví z roku

Český horolezecký svaz jako představitel organizovaného horolezectví v České republice a dědic jeho zakladatele – Českého odboru slovinského planinského družstva – před deseti lety oslavil první století plodné činnosti. Tehdy jsme mu do další stovky popřáli šťastnou cestu k dalším vrcholům a mnoho úspěchů. Z té druhé stovky jsme již ukrojili první desítku a o našich horolezcích je slyšet. Popřejme si „jen tak“ dál: stále volné hranice, úspěchy v horách a skalách celého světa – a šťastné návraty domů!

Plakát ke 100. výročí českého horolezectví, 1997

Prosíme mějte na paměti, že text i obrázky jsou chráněny copyrightem vlastníků autorských práv. Každý návštěvník www.horosvaz.cz je oprávněn stáhnout si celý materiál či jeho části pouze pro osobní potřebu. Jakékoli jiné použití a šíření je v rozporu se Zákonem a tudíž trestné!